

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
CIVILINĮ PROCESĄ REGLAMENTUOJANČIŲ EUROPOS SĄJUNGOS IR
TARPTAUTINĖS TEISĖS AKTŲ ĮGYVENDINIMO ĮSTATYMO
NR. X-1809 PRIEDO PAKEITIMO IR PAPILDYMO DEVINTUOJU⁷ SKIRSNIU
ĮSTATYMAS**

2025 m.

Nr.

Vilnius

1 straipsnis. Įstatymo papildymas devintuoju⁷ skirsniu

Papildyti Įstatymą devintuoju⁷ skirsniu:

**„DEVINTASIS⁷ SKIRSNIS
DIREKTYVOS (ES) 2024/1069 ĮGYVENDINIMAS**

31³⁴ straipsnis. Taikymo sritis

Siekiant apsaugoti asmenis, užsiimančius visuomenės dalyvavimo viešojo intereso klausimais veikla, nuo akivaizdžiai nepagrįstų ieškinių ar piktnaudžiaujamojo pobūdžio teismo procesų dėl visuomenės dalyvavimo viešojo intereso klausimais nacionalinėse ir tarpvalstybinėse civilinėse bylose, taikomos Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekse nustatytos taisyklės tiek, kiek šis įstatymas nenustato kitaip.

31³⁵ straipsnis. Šiame skirsnyje vartojamos sąvokos

1. Visuomenės dalyvavimas viešojo intereso klausimais (toliau – visuomenės dalyvavimas) – bet koks su viešojo intereso klausimais susijęs fizinio ar juridinio asmens pareiškimas ar veikla, padaromi ar vykdomi naudojantis teise į saviraiškos ir informacijos laisvę, menų ir mokslo laisvę arba susirinkimų ir asociacijų laisvę, ir bet kokie su tuo tiesiogiai susiję parengiamieji, paramos ar pagalbos veiksmai.

2. Viešojo intereso klausimas – bet koks klausimas, kuris daro poveikį visuomenei tokiu mastu, kad visuomenė galėtų teisėtai juo domėtis šiose srityse:

- 1) žmogaus pagrindinės teisės, visuomenės sveikata, sauga, aplinka ar klimatas;
- 2) fizinio ar juridinio asmens, kuris yra viešas asmuo, veikla viešajame ar privačiame sektoriuje;
- 3) klausimai, kuriuos svarsto įstatymų leidžiamoji, vykdomoji ar teisminė institucija, arba klausimai, svarstomi bet kokiam kitame oficialiame procese;
- 4) įtarimai korupcija, sukčiavimu ar bet kokia kita nusikalstama veika arba įtarimai dėl su tokiais klausimais susijusių administracinių pažeidimų;
- 5) veikla, kuria siekiama apsaugoti Europos Sąjungos sutarties 2 straipsnyje įtvirtintas vertybes, įskaitant demokratinių procesų apsaugą nuo nederamo kišimosi, visų pirma, kovojant su dezinformacija.

3. Piktnaudžiaujamojo pobūdžio teismo procesas dėl visuomenės dalyvavimo viešojo intereso klausimais – teismo procesas, kuris nėra pradedamas siekiant iš tiesų pareikšti teisę ar ją pasinaudoti, bet turint tikslą užkirsti kelią visuomenės dalyvavimui viešojo intereso klausimais, jį apriboti arba už jį bausti, dažnai išnaudojant šalių galios disbalansą, ir kuriame pareiškiami visiškai ar iš dalies nepagrįsti ieškiniai. Tokio tikslo požymiai apima, pavyzdžiui:

- 1) ieškinyje pareikšto reikalavimo ar jo dalies neproporcingumą, perteklinį ar nepagrįstą pobūdį, įskaitant pernelyg didelę ginčo dalyko vertę;
- 2) tai, kad ieškovas ar su juo susijęs asmenys dėl panašių reikalavimų yra inicijavę keletą bylų;

3) ieškovo ar ieškovo atstovų vykdomą bauginimą, priekabiavimą ar grasinimus iki proceso ar jo metu, taip pat panašų ieškovo elgesį panašiose ar tuo pačiu metu nagrinėjamosiose bylose;

4) nesąžiningą naudojimąsi procesinėmis teisėmis, pavyzdžiui, proceso vilkinimą, nesąžiningą ar piktnaudžiaujamojo pobūdžio palankesnio teisinio reglamentavimo ieškojimą arba nesąžiningą bylų nutraukimą vėlesniame proceso etape.

31³⁶ straipsnis. Tarpvalstybinės bylos

Taikant šio skirsnio nuostatas byla laikoma tarpvalstybine, išskyrus atvejus, kai abiejų proceso šalių ir teismo, kuriame pareikštas ieškinys, nuolatinė gyvenamoji vieta (buveinė) yra Lietuvos Respublikoje ir su byla susiję įrodymai ir kiti aktualūs elementai yra tik Lietuvos Respublikoje. Nuolatinė gyvenamoji vieta (buveinė) nustatoma pagal Reglamentą (ES) Nr. 1215/2012.

31³⁷ straipsnis. Procesinės apsaugos priemonės

1. Asmuo, prieš kurį pradėtas teismo procesas dėl jo užsiėmimo visuomenės dalyvavimo veikla, turi teisę teismo prašyti:

1) Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso nustatyta tvarka įpareigoti ieškovą sumokėti užstatą;

2) taikyti akivaizdžiai nepagrįsto ieškinio ankstyvo atmetimo procedūrą, įtvirtintą Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekse;

3) Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso nustatyta tvarka įpareigoti ieškovą atlyginti jo, kaip atsakovo, patirtus nuostolius;

4) Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso nustatyta tvarka įpareigoti ieškovą sumokėti baudą;

5) Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso nustatyta tvarka įpareigoti ieškovą atlyginti jo, kaip atsakovo, bylinėjimosi išlaidas.

2. Asmuo, prieš kurį pradėtas teismo procesas dėl jo užsiėmimo visuomenės dalyvavimo veikla, gali teismo prašyti taikyti šio straipsnio 1 dalies 3, 4 ir 5 punktuose nurodytas priemones ir tais atvejais, kai ieškovas pasinaudoja Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 139, 140 ar 141 straipsnyje nustatytais teisėmis.

31³⁸ straipsnis. Atsisakymas pripažinti ir vykdyti valstybės, kuri nėra Europos Sąjungos valstybė narė, teismo sprendimus

Valstybės, kuri nėra Europos Sąjungos valstybė narė, teismo sprendimą teismo procese dėl asmens, kurio nuolatinė gyvenamoji vieta (buveinė) yra Europos Sąjungos valstybėje narėje, užsiėmimo visuomenės dalyvavimo veikla atsisakoma pripažinti ir vykdyti Lietuvos Respublikoje tarptautinių sutarčių ir Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso LX skyriaus ketvirtojo, penktojo ir šeštojo skirsnių nustatyta tvarka, jeigu pagal Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso ir šio įstatymo nuostatas toks teismo procesas laikomas akivaizdžiai nepagrįstu ar piktnaudžiaujamojo pobūdžio.

31³⁹ straipsnis. Jurisdikcija nagrinėti ieškinius, susijusius su procesais valstybėse, kurios nėra Europos Sąjungos valstybės narės

1. Asmuo, kurio nuolatinė gyvenamoji vieta (buveinė) yra Lietuvos Respublikoje, turi teisę kreiptis į Lietuvos Respublikos teismus dėl žalos ir bylinėjimosi išlaidų, patirtų dėl valstybės, kuri nėra Europos Sąjungos valstybė narė, teisme ieškovo, kurio nuolatinė gyvenamoji vieta (buveinė) yra valstybėje, kuri nėra Europos Sąjungos valstybė narė, inicijuoto piktnaudžiaujamojo pobūdžio teismo proceso dėl to asmens užsiėmimo visuomenės dalyvavimo veikla, atlyginimo Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso nustatyta tvarka.

2. Ieškinys dėl žalos ir (ar) bylinėjimosi išlaidų, nurodytų šio straipsnio 1 dalyje, atlyginimo gali būti pareiškiamas pagal ieškovo gyvenamąją vietą (buveinę) arba žalos padarymo vietą. Šioje dalyje nurodytas ieškinys gali būti pareiškiamas po to, kai valstybėje, kuri nėra Europos Sąjungos valstybė narė, yra įsiteisėjęs galutinis teismo sprendimas.

3. Kai pareiškiamas ieškinys tik dėl bylinėjimosi išlaidų, nurodytų šio straipsnio 1 dalyje, atlyginimo, jis nagrinėjamas Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso XXXIX skyriuje nustatyta tvarka.

31⁴⁰ straipsnis. Informacijos viešinimas

Informacija apie procesines apsaugos priemones ir teisių gynimo priemones, kuriomis gali pasinaudoti fiziniai ar juridiniai asmenys, užsiimančios visuomenės dalyvavimo veikla, ir informacija apie esamas paramos priemones, pavyzdžiui, teisinę pagalbą ir finansinę bei psichologinę paramą, kai tokios priemonės yra prieinamos, viešinama Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos interneto svetainėje. Šiame straipsnyje nurodyta informacija apima ir informaciją apie informuotumo didinimo kampanijas, kurios gali būti organizuojamos bendradarbiaujant su susijusiomis pilietinės visuomenės organizacijomis ir kitais suinteresuotaisiais subjektais.“

2 straipsnis. Įstatymo priedo pakeitimas

Papildyti Įstatymo priedą 15 punktu:

„15. 2024 m. balandžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2024/1069 dėl asmenų, užsiimančių visuomenės dalyvavimo veikla, apsaugos nuo akivaizdžiai nepagrįstų ieškinių ar piktnaudžiaujamojo pobūdžio teismo procesų (Strateginiai ieškiniai dėl visuomenės dalyvavimo).“

3 straipsnis. Įstatymo įsigaliojimas

Šis įstatymas įsigalioja 2026 m. gegužės 7 d.

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

Respublikos Prezidentas